

Zbiór Orzeczeń

OPINIA RZECZNIKA GENERALNEGO
MICHAŁA BOBEKA
przedstawiona w dniu 26 lipca 2017 r.¹

Sprawa C-271/17 PPU

**Openbaar Ministerie
przeciwko
Sławomirowi Andrzejowi Zdziaskowi**

[wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym złożony przez Rechtbank Amsterdam (sąd w Amsterdamie, Niderlandy)]

Odesłanie prejudycjalne – Europejski nakaz aresztowania – Podstawy fakultatywnej odmowy wykonania europejskiego nakazu aresztowania – Nakaz wydany w celu wykonania kary pozbawienia wolności – Pojęcie „rozprawy, w wyniku której wydano orzeczenie” – Postępowanie dotyczące kary łącznej – Postępowanie odwoławcze

I. Wprowadzenie

1. Sławomir Zdziasek, obywatel Polski, podlega europejskiemu nakazowi aresztowania (zwanemu dalej „ENA”) wydanemu przez polski organ sądowy. Wspomniany organ wnosi o przekazanie S. Zdziaska, obecnie przebywającego w zakładzie karnym w Niderlandach, w celu wykonania dwóch kar pozbawienia wolności w wymiarze, odpowiednio, roku i sześciu miesięcy oraz trzech lat i sześciu miesięcy.

2. Kary te zostały wymierzone w „wyroku orzekającym karę łączną” stanowiącym podstawę rozpatrywanego ENA (zwanym dalej „wyrokiem łącznym”). Wspomniany wyrok łączny nie dotyczy winy danej osoby, natomiast jego celem jest jedynie połączenie i dostosowanie trzech wcześniej orzeczonych kar. Tym samym dwie kary, na które S. Zdziasek został skazany w dwóch odrębnych postępowaniach, zostały połączone w karę pozbawienia wolności w wymiarze jednego roku i sześciu miesięcy. Kara pozbawienia wolności w wymiarze trzech lat i sześciu miesięcy jest natomiast obniżeniem kary czterech lat wymierzonej S. Zdziaskowi we wcześniejszym wyroku (zwanym dalej „wyrokiem pierwotnym”). Obniżenie kary nastąpiło po korzystnej dla tej osoby zmianie prawa.

3. Sąd odsyłający zwraca uwagę, że formularz ENA zawiera wyłącznie informacje dotyczące wyroku łącznego. Informacje uzupełniające uzyskane przez sąd odsyłający wskazują, że S. Zdziasek był prawidłowo reprezentowany w toku postępowania odwoławczego prowadzącego do wydania wyroku pierwotnego, o którym wiedział. Natomiast zdaniem sądu odsyłającego prawo do obrony S. Zdziaska w toku postępowania w pierwszej instancji nie było przestrzegane.

¹ Język oryginału: francuski.

4. Na mocy prawa krajowego transponującego art. 4a decyzji ramowej Rady 2002/584/WSiSW z dnia 13 czerwca 2002 r. w sprawie europejskiego nakazu aresztowania i procedury wydawania osób między państwami członkowskimi (zwanej dalej „decyzją ramową”)² właściwy organ niderlandzki powinien odmówić wykonania ENA, jeżeli dana osoba nie stawiła się osobiście *na rozprawie, w wyniku której wydano orzeczenie*³, chyba że wystąpi jeden z przypadków wymienionych we właściwych przepisach prawa krajowego.

5. W tych okolicznościach sąd odsyłający pyta, czy pojęcie „rozprawy, w wyniku której wydano orzeczenie” obejmuje postępowanie prowadzące do wydania wyroku łącznego, nawet jeżeli w postępowaniu tym nie była już rozpatrywana kwestia winy. Tym samym sąd odsyłający stara się ustalić, czy przestrzeganie praw procesowych danej osoby należy ocenić z uwzględnieniem tego postępowania, czy też raczej należy wziąć pod uwagę postępowanie, które doprowadziło do wydania wyroku pierwotnego.

6. Jeśli należy wziąć pod uwagę postępowanie, które doprowadziło do wydania wyroku pierwotnego, sąd odsyłający zastanawia się nad skutkami braku skutecznej reprezentacji S. Zdziaszka w pierwszej instancji.

7. Sąd odsyłający pyta również, czy ma możliwość odmowy wykonania ENA ze względu na to, że ani z dołączonego do niego formularza, ani z dostarczonych informacji uzupełniających nie wynika, iż niniejsza sprawa wchodzi w zakres sytuacji opisanych w art. 4a ust. 1 lit. a)–d) decyzji ramowej.

8. W tle tych pytań znajduje się szczególna transpozycja tego ostatniego przepisu do prawa niderlandzkiego. Artykuł 4a ust. 1 decyzji ramowej wprowadza *możliwość* odmowy przekazania osoby skazanej zaocznie (in absentia), chyba że wykonujący nakaz organ sądowy mógł upewnić się co do przestrzegania jej praw procesowych. Jednak w przypadku gdy wystąpi jedna z czterech sytuacji, o których mowa we wspomnianym przepisie, wykonujący nakaz organ sądowy ma obowiązek wykonać ENA. Tymczasem przepisy krajowe odwracają tę fakultatywną logikę, *zakazując* sądowi krajowemu przekazania danej osoby, *w przypadku gdy żadna z tych sytuacji nie wystąpi*.

II. Ramy prawne

A. EKPC

9. Artykuł 6 ust. 1 europejskiej Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności⁴ (zwanej dalej „EKPC”) przewiduje:

„Każdy ma prawo do sprawiedliwego i publicznego rozpatrzenia jego sprawy w rozsądnym terminie przez niezawisły i bezstronny sąd ustanowiony ustawą przy rozstrzygnięciu o jego prawach i obowiązkach o charakterze cywilnym albo o zasadności każdego oskarżenia w wytoczonej przeciwko niemu sprawie karnej. [...]”.

² Dz.U. 2002, L 190, s. 1. Ta decyzja ramowa została zmieniona decyzją ramową Rady 2009/299/WSiSW z dnia 26 lutego 2009 r. (Dz.U. 2009, L 81, s. 24).

³ Wyróżnienie moje.

⁴ Podpisana w Rzymie dnia 4 listopada 1950 r.

B. Prawo Unii

1. Karta

10. Na podstawie art. 47 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej (zwanej dalej „kartą”):

„Każdy, kogo prawa i wolności zagwarantowane przez prawo Unii zostały naruszone, ma prawo do skutecznego środka prawnego przed sądem, zgodnie z warunkami przewidzianymi w niniejszym artykule.

Każdy ma prawo do sprawiedliwego i jawnego rozpatrzenia jego sprawy w rozsądnym terminie przez niezawisły i bezstronny sąd ustanowiony uprzednio na mocy ustawy. Każdy ma możliwość uzyskania porady prawnej, skorzystania z pomocy obrońcy i przedstawiciela.

[...]”.

11. Zgodnie z art. 48 ust. 2 karty „każdemu oskarżonemu gwarantuje się poszanowanie prawa do obrony”.

2. Decyzja ramowa

12. Artykuł 1 ust. 1 decyzji ramowej definiuje ENA jako „decyzję sądową wydaną [orzeczenie sądowe wydane] przez państwo członkowskie w celu aresztowania [zatrzymania] i przekazania przez inne państwo członkowskie osoby, której dotyczy wnioski, w celu przeprowadzenia postępowania karnego lub wykonania kary pozbawienia wolności bądź środka zabezpieczającego [polegającego na pozbawieniu wolności]”.

13. Ustęp drugi tego artykułu stanowi, że „[p]aństwa członkowskie wykonują [ENA] na podstawie zasady wzajemnego uznawania oraz zgodnie z przepisami niniejszej decyzji ramowej”.

14. Ustęp trzeci przewiduje, że wspomniana decyzja ramowa „nie skutkuje modyfikacją [nie prowadzi do zmiany] obowiązku poszanowania praw podstawowych i podstawowych zasad prawnych zawartych w art. 6 [TUE]”.

15. Artykuł 4a decyzji ramowej został wprowadzony decyzją ramową 2009/299 w celu określenia fakultatywnych podstaw odmowy wykonania ENA w przypadku, gdy dana osoba nie stawiła się osobiście na rozprawie:

„1. Organ sądowy wykonujący [Wykonujący nakaz organ sądowy] może także odmówić wykonania europejskiego nakazu aresztowania wydanego z myślą o wykonaniu kary pozbawienia wolności lub zastosowaniu środka zabezpieczającego [polegającego na pozbawieniu wolności], jeżeli dana osoba nie stawiła się osobiście na rozprawie, w wyniku której wydano orzeczenie, chyba że w europejskim nakazie aresztowania stwierdza się, że dana osoba, zgodnie z dalszymi wymogami proceduralnymi określonymi w prawie krajowym wydającego państwa członkowskiego:

a) w odpowiednim terminie:

- i) została wezwana osobiście i tym samym została poinformowana o wyznaczonym terminie i miejscu rozprawy, w wyniku której wydano to orzeczenie, albo inną drogą rzeczywiście otrzymała urzędową informację o wyznaczonym terminie i miejscu rozprawy w sposób jednoznacznie pozwalający stwierdzić, że wiedziała o wyznaczonej rozprawie;

oraz

ii) została poinformowana, że orzeczenie może zostać wydane, jeżeli nie stawi się ona na rozprawie;

albo

b) wiedząc o wyznaczonej rozprawie, udzieliła pełnomocnictwa obrońcy, który został wyznaczony przez daną osobę lub przez państwo do tego, aby ją bronić na rozprawie, i obrońca ten faktycznie bronił ją na rozprawie;

albo

c) po doręczeniu jej orzeczenia i wyraźnym pouczeniu o prawie do ponownego rozpoznania sprawy lub do złożenia odwołania, w których to procedurach dana osoba ma prawo uczestniczyć i które pozwalają na ponowne rozpoznanie sprawy pod względem merytorycznym i z uwzględnieniem nowych dowodów oraz które mogą prowadzić do uchylecia [lub zmiany] pierwotnego orzeczenia:

i) wyraźnie oświadczyła, że nie kwestionuje orzeczenia;

albo

ii) nie wystąpiła w ustawowym terminie o ponowne rozpoznanie sprawy ani nie złożyła odwołania;

albo

d) orzeczenie nie zostało jej doręczone osobiście, ale:

i) zostanie jej bezzwłocznie doręczone osobiście po jej przekazaniu oraz [osoba ta] zostanie wyraźnie pouczona o prawie do ponownego rozpoznania sprawy lub do złożenia odwołania, w których to procedurach dana osoba ma prawo uczestniczyć i które pozwalają na ponowne rozpoznanie sprawy pod względem merytorycznym i z uwzględnieniem nowych dowodów oraz które mogą prowadzić do uchylecia [lub zmiany] pierwotnego orzeczenia;

oraz

ii) zostanie poinformowana o terminie, w którym musi wystąpić o takie ponowne rozpoznanie sprawy lub złożyć odwołanie, jak wspomniano w odnośnym europejskim nakazie aresztowania.

2. Jeżeli europejski nakaz aresztowania został wydany [...] na warunkach określonych w ust. 1 lit. d), a dana osoba nie otrzymała wcześniej żadnej urzędowej informacji o prowadzonym przeciwko niej postępowaniu karnym, może ona, po otrzymaniu informacji o treści europejskiego nakazu aresztowania, wystąpić o kopię wyroku, zanim zostanie ona przekazana [...]; dostarczenie go nie stanowi formalnego doręczenia wyroku, ani nie uruchamia biegu żadnych terminów mających zastosowanie w przypadku wystąpienia o ponowne rozpoznanie sprawy lub złożenia odwołania.

3. Jeżeli dana osoba zostaje wydana [przekazana] na warunkach określonych w ust. 1 lit. d) i jeżeli wystąpiła ona o ponowne rozpoznanie sprawy lub złożyła odwołanie, to do czasu zakończenia tych postępowań, zasadność zatrzymania [aresztowania] tej osoby w oczekiwaniu na ponowne rozpoznanie sprawy lub postępowanie odwoławcze podlega weryfikacji zgodnie z prawem wydającego [nakaz] państwa członkowskiego – w regularnych odstępach czasu albo na wniosek tej osoby [...].

16. Artykuł 8 ust. 1 decyzji ramowej przewiduje, że ENA powinien zawierać następujące informacje:

„[...]”

c) dowody istnienia podlegającego wykonaniu wyroku, środka zabezpieczającego lub jakiegokolwiek innego podlegającego wykonaniu orzeczenia sądowego mającego analogiczny skutek prawny, a wchodzący w zakres art. 1 i 2 [wskazanie istnienia podlegającego wykonaniu wyroku, nakazu aresztowania lub jakiegokolwiek innego podlegającego wykonaniu orzeczenia sądowego o tej samej mocy prawnej, wchodzącego w zakres stosowania art. 1 i 2];

d) charakter i kwalifikacja prawna [kwalifikację prawną] przestępstwa [...];

[...]

f) orzeczona kara [orzeczoną karę], jeśli istnieje prawomocny [został wydany ostateczny] wyrok, lub skala [skale] przewidzianych za to przestępstwo kar w świetle prawodawstwa [przez prawodawstwo] wydającego nakaz państwa członkowskiego;

[...]”.

17. Artykuł 15 decyzji ramowej, zatytułowany „Decyzja o przekazaniu”, przewiduje:

„1. Decyzję o tym, czy dana osoba ma zostać przekazana, podejmuje wykonujący nakaz organ sądowy z uwzględnieniem terminów i zgodnie z warunkami określonymi w niniejszej decyzji ramowej.

2. Jeśli wykonujący [nakaz] organ sądowy uważa informacje przekazane przez wydające nakaz państwo członkowskie za niewystarczające do celów podjęcia decyzji o przekazaniu, występuje o bezzwłoczne przekazanie niezbędnych informacji uzupełniających [...]”.

18. Punkt d) załącznika („Europejski nakaz aresztowania”) do decyzji ramowej, po zmianie decyzją ramową 2009/299, przedstawia się następująco:

„d) Proszę wskazać, czy osoba, której dotyczy wnioszek [o przekazanie] stawiała się osobiście na rozprawie, w wyniku której wydano orzeczenie:

- 1. Tak, osoba ta stawiała się osobiście na rozprawie, w wyniku której wydano orzeczenie.
- 2. Nie, osoba ta nie stawiała się osobiście na rozprawie, w wyniku której wydano orzeczenie.
- 3. Jeżeli zaznaczono odpowiedź wskazaną w pkt 2, proszę wskazać, która z poniższych okoliczności zachodzi:
 - 3.1a) osoba ta została wezwana osobiście w dniu ... (dzień/miesiąc/rok) i tym samym była poinformowana o wyznaczonym terminie i miejscu rozprawy, w wyniku której wydano to orzeczenie, oraz została poinformowana, że orzeczenie może zostać wydane, jeżeli nie stawi się ona na rozprawie;

LUB

3.1b) osoba ta nie została wezwana osobiście, lecz inną drogą rzeczywiście otrzymała urzędową informację o wyznaczonym terminie i miejscu rozprawy, w wyniku której wydano orzeczenie, w sposób jednoznacznie pozwalający stwierdzić, że wiedziała ona o wyznaczonej rozprawie, oraz została poinformowana, że orzeczenie może zostać wydane, jeżeli nie stawi się ona na rozprawie;

LUB [Or. 8]

3.2. wiedząc o wyznaczonej rozprawie, osoba ta udzieliła pełnomocnictwa obrońcy, który został wyznaczony przez nią lub przez państwo do tego, aby ją bronić na rozprawie, i obrońca ten faktycznie bronił ją na rozprawie;

LUB

3.3. osobie tej doręczono orzeczenie w dniu ... (dzień/miesiąc/rok) i wyraźnie pouczone ją o prawie do ponownego rozpoznania sprawy lub do złożenia odwołania, w których to procedurach osoba ta ma prawo uczestniczyć i które pozwalają na ponowne rozpoznanie sprawy pod względem merytorycznym i z uwzględnieniem nowych dowodów oraz które mogą prowadzić do uchylecia lub zmiany pierwotnego orzeczenia, oraz

osoba ta wyraźnie oświadczyła, że nie kwestionuje orzeczenia,

LUB

osoba ta w ustawowym terminie nie wystąpiła o ponowne rozpoznanie sprawy ani nie złożyła odwołania;

LUB

- 3.4. osobie tej nie doręczono orzeczenia osobiście, ale
 - orzeczenie zostanie jej doręczone osobiście bezzwłocznie po jej przekazaniu, oraz
 - wraz z doręczeniem orzeczenia osoba ta zostanie wyraźnie pouczone o prawie do ponownego rozpoznania sprawy lub do złożenia odwołania, w których to procedurach osoba ta ma prawo uczestniczyć i które pozwalają na ponowne rozpoznanie sprawy pod względem merytorycznym i z uwzględnieniem nowych dowodów oraz które mogą prowadzić do uchylecia [lub zmiany] pierwotnego orzeczenia, oraz
 - osoba ta zostanie poinformowana o terminie, w którym musi wystąpić o takie ponowne rozpoznanie sprawy lub złożyć odwołanie, a który wynosi ... dni.

4. Jeżeli zaznaczono odpowiedź wskazaną w pkt 3.1b, 3.2 lub 3.3 powyżej, proszę podać, w jaki sposób odnośny warunek został spełniony:

.....
.....”.

C. Prawo niderlandzkie

19. Overleveringswet (ustawa o przekazywaniu osób) z dnia 29 kwietnia 2004 r. (Stb. 2004, nr 195, zwana dalej „OLW”) transponuje decyzję ramową do prawa niderlandzkiego. Artykuł 12 OLW przewiduje, że „przekazanie jest niedopuszczalne, w przypadku gdy europejski nakaz aresztowania służy wykonaniu orzeczenia, a oskarżony nie stawił się osobiście na rozprawie, w wyniku której wydano

orzeczenie, chyba że w europejskim nakazie aresztowania stwierdza się, że zgodnie z wymogami proceduralnymi wydającego nakaz państwa członkowskiego” wystąpiła jedna z czterech sytuacji opisanych w tym samym przepisie. Sytuacje te zostały opisane w art. 12 lit. a)–d) OLW i odpowiadają lit. a)–d) z art. 4a ust. 1 decyzji ramowej.

20. Część D załącznika 2 do OLW, zatytułowana „Wzór europejskiego nakazu aresztowania, o którym mowa w art. 2 ust. 2 OLW”, ma brzmienie identyczne z częścią d) załącznika do decyzji ramowej.

III. Okoliczności faktyczne i postępowanie główne oraz pytania prejudycjalne

21. W dniu 17 stycznia 2017 r. do sądu odsyłającego wpłynął wniosek o wykonanie ENA wydanego w dniu 12 czerwca 2014 r. przez Sąd Okręgowy w Gdańsku (Polska).

22. ENA zmierza do zatrzymania i przekazania S. Zdziaszka, obywatela polskiego, w celu wykonania w Polsce dwóch kar pozbawienia wolności w wymiarze roku i sześciu miesięcy (za czyny 1 i 2⁵) oraz trzech lat i sześciu miesięcy (za czyny 3–5⁶).

23. ENA odnosi się do wyroku łącznego orzekającego te dwie kary, wydanego w dniu 25 marca 2014 r. przez Sąd Rejonowy w Wejherowie (Polska) (wyrok łączny). Po pierwsze, wspomniany wyrok połączył w jedną karę pozbawienia wolności w wymiarze jednego roku i sześciu miesięcy dwie kary, na które S. Zdziaszek został skazany za czyny 1 i 2 prawomocnymi wyrokami wydanymi w dniu 21 kwietnia 2005 r. przez Sąd Rejonowy w Wejherowie i w dniu 16 czerwca 2006 r. przez Sąd Rejonowy w Gdyni. Po drugie, ten sam wyrok zmienił na łączną karę pozbawienia wolności w wymiarze trzech lat i sześciu miesięcy pierwotną karę pozbawienia wolności w wymiarze czterech lat, na którą S. Zdziaszek został skazany za czyny 3–5 prawomocnym wyrokiem z dnia 10 kwietnia 2012 r. Sądu Rejonowego w Wejherowie. Zmiana ta nastąpiła po korzystnej dla danej osoby zmianie prawa.

24. Orzeczeniem z dnia 11 kwietnia 2017 r. sąd odsyłający odmówił przekazania S. Zdziaszka w odniesieniu do kary pozbawienia wolności za czyn 1, ponieważ ów czyn nie jest karalny według prawa niderlandzkiego. Sąd odsyłający zawiesił postępowanie w odniesieniu do czynu 2 w celu zadania wydającemu nakaz organowi sądowemu pytań uzupełniających.

25. Tym samym rozpatrywany w niniejszej sprawie wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy wyłącznie części wyroku łącznego odnoszącej się do *obniżenia kary za czyny 3–5*.

26. Sławomir Zdziaszek nie stawił się osobiście na rozprawie, w wyniku której wydano wyrok łączny. ENA wskazuje, że wiedział on jednak o wyznaczonej rozprawie i udzielił pełnomocnictwa broniącemu go adwokatowi.

27. Dokładniej rzecz ujmując, z postanowienia odsyłającego wynika, że S. Zdziaszek otrzymał wezwanie na pierwszą rozprawę w dniu 28 stycznia 2014 r. na wskazany przez niego adres. Nie odebrał wezwania i nie stawił się na rozprawie. Sąd Rejonowy w Wejherowie wyznaczył adwokata z urzędu i zawiesił postępowanie. W taki sam sposób S. Zdziaszek został wezwany na drugą rozprawę w dniu 25 marca 2014 r. Nie stawił się osobiście, ale jego adwokat wziął udział w tej rozprawie. W wyniku tej właśnie rozprawy został wydany wyrok łączny.

5 Czyn 1 odnosi się do znieważenia dwóch policjantów w czasie wykonywania przez nich obowiązków służbowych i w związku z nimi, zaś czyn 2 dotyczy używania przemocy w zamiarze wymuszenia określonego zachowania.

6 Czyn 3 dotyczy poważnego uszkodzenia ciała w warunkach recydywy; czyn 4 odnosi się do napaści na tle seksualnym, a czyn 5 dotyczy prowadzenia pojazdu w stanie nietrzeźwości z naruszeniem sądowego zakazu prowadzenia pojazdów.

28. Niezależnie od tych ustaleń faktycznych sąd odsyłający uważa, że okoliczność, o której mowa w art. 4a ust. 1 i lit. b) zdanie wprowadzające decyzji ramowej, nie ma zastosowania, ponieważ nie stwierdzono, iż osoba, której dotyczy wnioski o przekazanie, „wiedziała o wyznaczonej rozprawie”, ani że „udzieliła pełnomocnictwa obrońcy, który został wyznaczony przez daną osobę albo przez państwo do tego, aby ją bronić na rozprawie”.

29. *Pierwsze* pytanie sądu odsyłającego wymaga ustalenia, czy postępowanie prowadzące do wydania wyroku łącznego stanowi „rozprawę, w wyniku której wydano orzeczenie” w rozumieniu art. 4a ust. 1 zdanie wprowadzające decyzji ramowej. Jeśli tak, sąd odsyłający odmówi wykonania ENA.

30. Jeżeli natomiast wyrok łączny nie jest istotny do celów stosowania art. 4a ust. 1 decyzji ramowej, sąd odsyłający uważa, że powinien zbadać, czy S. Zdziaszek stawił się osobiście na wcześniejszym etapie postępowania, a jeśli nie, czy została wykazana jedna z okoliczności, o których mowa w art. 4a ust. 1 lit. a)–d) decyzji ramowej.

31. Tymczasem zdaniem sądu odsyłającego informacje przedstawione w ENA nie dotyczą wyroku pierwotnego.

32. *Drugie* pytanie prowadzi do ustalenia, czy w tych okolicznościach sąd odsyłający może odmówić wykonania ENA.

33. Jeśli nie, sąd odsyłający uważa, że powinien ustalić w świetle wyroku pierwotnego, czy niniejsza sprawa wchodzi w zakres jednej z sytuacji, o których mowa w art. 4a ust. 1 lit. a)–d) decyzji ramowej.

34. W tym względzie sąd odsyłający uważa, że S. Zdziaszek nie stawił się osobiście na rozprawie, która doprowadziła do wydania orzeczenia w pierwszej instancji, i że do postępowania w pierwszej instancji nie ma zastosowania żadna z okoliczności, o których mowa w art. 4a ust. 1 lit. a)–d) decyzji ramowej.

35. Jeśli chodzi o postępowanie odwoławcze, S. Zdziaszek nie stawił się na rozprawie. Został jednak prawidłowo wezwany i stawił się jego pełnomocnik. Sąd odsyłający wnioskuję z tego, że S. Zdziaszek „wiedział o wyznaczonej rozprawie” w postępowaniu odwoławczym i że „udzielił pełnomocnictwa [...], aby [go] bronić na rozprawie”.

36. Tym samym sąd odsyłający pyta, *po trzecie*, czy postępowanie odwoławcze stanowi „rozprawę, w wyniku której wydano orzeczenie” w rozumieniu art. 4a ust. 1 decyzji ramowej.

37. W tych okolicznościach Rechtbank Amsterdam (sąd w Amsterdamie, Niderlandy) postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującymi pytaniami prejudycjalnymi:

„1) Czy postępowanie

- w ramach którego sąd wydającego nakaz państwa członkowskiego orzeka w przedmiocie połączenia odrębnych kar pozbawienia wolności, na które zainteresowany został już skazany prawomocnymi wyrokami, w jedną karę pozbawienia wolności, lub w przedmiocie zmiany łącznej kary pozbawienia wolności, na którą zainteresowany został już skazany prawomocnym wyrokiem, oraz
- w ramach którego sąd nie badał już kwestii winy,

takie jak postępowanie, w wyniku którego wydano *cumulative sentence* [wyrok w sprawie kary łącznej] z dnia 25 marca 2014 r., stanowi »rozprawę, w wyniku której wydano orzeczenie« w rozumieniu art. 4a ust. 1 zdanie wprowadzające decyzji ramowej [...]?

2) Czy wykonujący nakaz organ sądowy może:

- w przypadku gdy osoba, której dotyczy wnioski o przekazanie, nie stawiała się osobiście na rozprawie, w wyniku której wydano orzeczenie,
- jednakże ani w ENA, ani w informacjach uzupełniających, których przedstawienia zażądano na podstawie art. 15 ust. 2 decyzji ramowej [...], wydający nakaz organ sądowy nie podał informacji odnoszących się do możliwości zastosowania jednej lub więcej okoliczności, o których mowa w art. 4a ust. 1 lit. a)–d) decyzji ramowej [...], stosownie do sformułowania opisu jednej lub wielu kategorii z pkt 3 części d) formularza ENA,

dojść do wniosku – chociażby z tego tylko powodu – że żadna z przesłanek sformułowanych w zdaniu wprowadzającym art. 4a ust. 1 i lit. a)–d) tego przepisu decyzji ramowej [...] nie jest spełniona, i odmówić – chociażby z tego tylko powodu – wykonania ENA?

3) Czy postępowanie odwoławcze

- które obejmowało rozpoznanie sprawy pod względem merytorycznym i
- w wyniku którego wydano (nowy) wyrok skazujący lub utrzymano w mocy wyrok skazujący wydany w pierwszej instancji,
- gdy ENA służy wykonaniu owego wyroku skazującego,

stanowi »rozprawę, w wyniku której wydano orzeczenie« w rozumieniu art. 4a ust. 1 decyzji ramowej [...]?».

IV. W przedmiocie pilnego trybu postępowania przed Trybunałem

38. Sąd odsyłający wniosł o zastosowanie do niniejszego odesłania prejudycjalnego trybu pilnego przewidzianego w art. 107 regulaminu postępowania przed Trybunałem.

39. Na poparcie tego wniosku sąd odsyłający podnosi, że przedłożone pytania dotyczą wykładni decyzji ramowej objętej tytułem V części trzeciej TFUE. Sąd odsyłający stwierdził również, że dana osoba przebywa w areszcie w Niderlandach w oczekiwaniu na decyzję o przekazaniu. Szybka odpowiedź Trybunału ma bezpośredni i decydujący wpływ na okres pobytu danej osoby w areszcie.

40. W dniu 8 czerwca 2017 r. piąta izba Trybunału postanowiła uwzględnić ten wniosek.

41. Uwagi na piśmie złożyli: Openbaar Ministerie (prokurator generalny, Niderlandy), strona skarżąca w postępowaniu głównym, S. Zdziaszek (strona pozwana w postępowaniu głównym), rząd niderlandzki oraz Komisja Europejska. Rząd polski udzielił pisemnej odpowiedzi na pytania przedstawione przez Trybunał w odniesieniu do obowiązujących polskich przepisów prawnych.

42. Prokurator generalny, S. Zdziaszek, rządy niderlandzki, irlandzki i polski oraz Komisja przedstawiły swoje stanowiska podczas rozprawy, która odbyła się w dniu 11 lipca 2017 r.

V. Ocena

43. W *pierwszym* pytaniu prejudycjalnym sąd odsyłający zmierza do ustalenia, czy postępowanie, które doprowadziło do wydania wyroku łącznego i nie dotyczy już kwestii winy, stanowi „rozprawę, w wyniku której wydano orzeczenie” w rozumieniu art. 4a ust. 1 zdanie wprowadzające decyzji ramowej. W celu udzielenia odpowiedzi na to pytanie zbadam najpierw pojęcie wyroku skazującego, od istnienia którego zależy pojęcie „wyroku podlegającego wykonaniu” i pojęcie „rozprawy, w wyniku której wydano orzeczenie”. Następnie zbadam szczególny charakter wyroku łącznego (A).

44. W *drugim* pytaniu prejudycjalnym sąd odsyłający zmierza do określenia, do celów wykonania ENA, konsekwencji wynikających z niewystarczającego charakteru informacji przedstawionych przez wydający nakaz organ sądowy. Pytanie to można rozumieć formalnie w ten sposób, że dotyczy ono określenia, ile razy wykonujący nakaz organ sądowy może zwracać się o niezbędne informacje do wydającego nakaz organu sądowego lub określenia maksymalnego czasu „komunikacji” między tymi dwoma sądami, z uwzględnieniem w szczególności terminów mających zastosowanie do wykonania ENA. W sposób mniej oczywisty tłem tego pytania jest sprawiająca trudności transpozycja art. 4a decyzji ramowej do prawa niderlandzkiego (B).

45. W *trzecim* pytaniu prejudycjalnym sąd odsyłający pragnie ustalić, czy pojęcie „rozprawy, w wyniku której wydano orzeczenie”, w rozumieniu art. 4a ust. 1 decyzji ramowej, odnosi się do postępowania odwoławczego, w którym rozpoznano sprawę pod względem merytorycznym i utrzymano w mocy orzeczenie wydane w pierwszej instancji, którego wykonania dotyczy ENA. Pytanie to wymaga ustalenia, czy skuteczna ochrona prawa danej osoby do obrony w toku postępowania odwoławczego jest w stanie zapobiec ewentualnym uchybieniom, które mogą pojawić się w pierwszej instancji (C).

A. W przedmiocie pierwszego pytania prejudycjalnego

46. Strony, które przedłożyły uwagi na piśmie i uczestniczyły w rozprawie, podzielają zasadniczo stanowisko, zgodnie z którym postępowanie prowadzące tylko do dostosowania kary bez rozstrzygnięcia kwestii winy *nie* stanowi „rozprawy, w wyniku której wydano orzeczenie” w rozumieniu art. 4a ust. 1 zdanie wprowadzające decyzji ramowej.

47. Jednocześnie uwagi pisemne, jak również wystąpienia na rozprawie świadczą o braku konsensusu co do tego, co jest „istotą” sprawy. Wydaje się, że nie ma wątpliwości, iż postępowanie dotyczące winy i kary stanowi postępowanie co do istoty. Co jednak z postępowaniem dotyczącym *wyłącznie* kary, jej dostosowania lub obniżenia? Czy rozpatrywanie kwestii winy stanowi niezbędny element postępowania, aby można było je uznać za postępowanie dotyczące istoty sprawy?

48. Sławomir Zdziaszek podnosi, że w przypadku gdy dostosowanie kary nie jest zwykłym działaniem arytmetycznym, postępowanie w tym zakresie stanowi „rozprawę, w wyniku której wydano orzeczenie”. Powinna ona zatem spełniać wymogi z art. 47 i 48 karty oraz z art. 6 EKPC.

49. Prokurator generalny podkreśla, że w w interesie lepszej ochrony prawa do obrony kontrola powinna dotyczyć orzeczenia w sprawie winy. Odmienne podejście wiąże się z ryzykiem, że dana osoba mogłaby zostać przekazana z naruszeniem jej prawa do obrony na wcześniejszych etapach postępowania.

50. Podobnie, rząd niderlandzki proponuje udzielenie odpowiedzi przeczącej na pierwsze pytanie prejudycjalne. Rząd ten podkreśla, że kontrola powinna dotyczyć postępowania co do istoty sprawy, którego skutkiem było wydanie wyroku skazującego. Oznacza to, że sąd wypowiedział się o winie. A zatem postępowanie, które dokonuje połączenia lub dostosowania kar pozbawienia wolności, nie wchodzi w zakres pojęcia „rozprawy, w wyniku której wydano orzeczenie”.

51. Rządy irlandzki i polski również proponują, aby na pytanie pierwsze udzielić odpowiedzi przeczącej. Ponieważ kwestia winy danej osoby nie podlegała rozstrzygnięciu podczas postępowania, którego skutkiem było wydanie wyroku łącznego, postępowanie to nie może stanowić „rozprawy, w wyniku której wydano orzeczenie” w rozumieniu art. 4a ust. 1 zdanie wprowadzające decyzji ramowej. Zdaniem rządu irlandzkiego drobiazgowo badanie postępowania łączącego kary jest sprzeczne z zasadą wzajemnego zaufania. Zdaniem rządu polskiego włączenie postępowania w sprawie wydania wyroku łącznego do tego pojęcia oznacza poszerzenie zakresu stosowania art. 4a decyzji ramowej. W ocenie rządu polskiego pojęcie „istoty sprawy” oznacza ustalenie okoliczności faktycznych oraz badanie winy, które to elementy były przedmiotem rozstrzygnięcia ostatnio w postępowaniu odwoławczym, w wyniku którego został wydany wyrok pierwotny.

52. Komisja uważa natomiast, że trudno zrozumieć, iż kontrola na podstawie art. 4a decyzji ramowej mogłaby dotyczyć postępowania ograniczającego się do dostosowania kary, podczas gdy postępowanie, które doprowadziło do wydania pierwotnego orzeczenia skazującego, nie podlega kontroli. Natomiast postępowanie prowadzące do dostosowania kary pierwotnej przy jednoczesnym umożliwieniu przedstawienia własnych argumentów przez daną osobę wchodzi zdaniem Komisji w zakres pojęcia „rozprawy, w wyniku której wydano orzeczenie”.

53. Nie zgadzam się, że sama tylko kwestia winy jest istotna w ramach badania „istoty sprawy”, z wyłączeniem kwestii dotyczącej określenia kary. Pojęcie *wyroku skazującego*, które ma znaczenie zarówno dla pojęcia „wyroku podlegającego wykonaniu”, jak i dla pojęcia „rozprawy, w wyniku której wydano orzeczenie” (użytych, odpowiednio, w art. 4a ust. 1 i art. 8 ust. 1 decyzji ramowej), obejmuje bowiem dwie części: winę i karę (1). Ponieważ wyrok łączny określa karę, wchodzi w zakres pojęcia wyroku skazującego (2). Do celów stosowania art. 4a decyzji ramowej należy jednak zbadać, czy postępowanie, które doprowadziło do tego orzeczenia, pozostawia sądowi swobodę oceny przy podejmowaniu decyzji, w jaki sposób konkretnie dostosować karę (3). O ile taka swoboda oceny istnieje w niniejszej sprawie, postępowanie prowadzące do wydania wyroku łącznego stanowi „rozprawę, w wyniku której wydano orzeczenie” w rozumieniu art. 4a ust. 1 zdanie wprowadzające decyzji ramowej (4).

1. Części składowe wyroku skazującego

54. Jeżeli ENA ma na celu wykonanie kary, wymaga to istnienia wyroku skazującego. Wyrok ten zawiera zazwyczaj dwa elementy, to znaczy stwierdzenie winy i w konsekwencji orzeczenie kary⁷. Te dwa elementy tworzą zatem „istotę” sprawy, łącznie (istota sprawy jako całość) lub rozpatrywane oddzielnie (część istoty sprawy).

55. Oba te elementy powinny wynikać z ENA. Wydające nakaz organy sądowe mają bowiem obowiązek dostarczenia informacji nie tylko o popełnionych przestępstwach, ale również o konkretnie wymierzonych karach. Jest to niezbędne do celów zbadania możliwości zastosowania ENA w konkretnym przypadku przez wykonujący nakaz organ sądowy, biorąc pod uwagę popełnione przestępstwo⁸ i wymierzoną karę⁹. Wspomniane informacje mają również znaczenie przy ocenie istnienia obligatoryjnej odmowy wykonania ENA¹⁰.

7 ETPC wyjaśnił, że „skazanie» w rozumieniu art. 5 ust. 1 lit. a) EKPC oznacza [...] zarazem orzeczenie o winie, będące następstwem stwierdzenia na podstawie ustawy, że doszło do popełnienia przestępstwa [...], i wymierzenie kary lub innego środka polegającego na pozbawieniu wolności [...]” (wyrok ETPC z dnia 21 października 2013 r. w sprawie Del Rio Prada przeciwko Hiszpanii, CE:ECHR:2013:1021JUD004275009, § 123). W wyroku w sprawie Kremzow przeciwko Austrii ETPC orzekł, że doszło do naruszenia art. 6 ust. 1 EKPC, ponieważ skarżący był nieobecny podczas rozprawy przeprowadzonej w toku postępowania odwoławczego, podczas gdy ten etap postępowania dotyczył wyłącznie wymiaru kary (wyrok ETPC z dnia 21 września 1993 r. w sprawie Kremzow przeciwko Austrii, CE:ECHR:1993:0921JUD001235086, § 67).

8 Uwzględniając na przykład ewentualne stosowanie warunku podwójnej karalności. Zobacz w szczególności art. 2 ust. 4 decyzji ramowej.

9 Zobacz art. 2 ust. 1 decyzji ramowej.

10 Zobacz art. 3 decyzji ramowej.

56. Odnośnie do pojęcia wyroku podlegającego wykonaniu do celów stosowania art. 8 ust. 1 lit. c) decyzji ramowej chodzi o orzeczenie pozwalające właściwym organom na wykonanie na podstawie właściwego prawa krajowego kary pozbawienia wolności wymierzonej danej osobie. Co stanowi takie orzeczenie w konkretnym przypadku, zależy od dwóch zmiennych, a mianowicie przepisów proceduralnych państwa członkowskiego i od skorzystania z nich przez daną osobę (lub wobec danej osoby)¹¹.

57. Jeżeli wyrok stanowi tytuł umożliwiający wykonanie kary pozbawienia wolności, z definicji powinien dotyczyć on kary. Pytanie, które się nasuwa w niniejszym przypadku, dotyczy tego, czy orzeczenie dotyczące *wyłącznie* kary może być „wyrokiem podlegającym wykonaniu” w rozumieniu decyzji ramowej. Kwestia ta będzie teraz przedmiotem mojej analizy.

2. Szczególny charakter wyroku łącznego

58. Wyrok łączny będący podstawą ENA w niniejszej sprawie jest szczególny z dwóch względów.

59. Po pierwsze, łączy w jednym akcie dwa orzeczenia merytoryczne. W tym względzie (i) dokonuje połączenia kar wymierzonych wcześniej (i oddzielnie) za czyny 1 i 2 oraz (ii) obniża wymiar kary wymierzonej wcześniej i łącznie za czyny 3–5.

60. Po drugie, co do czynów 3–5, wyrok łączny ogranicza się do obniżenia wymierzonej kary bez odnoszenia się do kwestii winy, ustalonej uprzednio w wyroku pierwotnym.

61. Z postanowienia odsyłającego oraz z wyjaśnień przedstawionych przez rząd polski wynika, że to obniżenie wymiaru kary uwzględniało korzystną dla danej osoby zmianę ustawy, która nastąpiła między wydaniem wyroku pierwotnego i ogłoszeniem wyroku łącznego.

62. Rząd polski potwierdził na rozprawie, że wyrok łączny spowodował zastąpienie wyroku pierwotnego.

63. Z zastrzeżeniem sprawdzenia przez sąd odsyłający, tym samym zostało ustalone, że orzeczenie dotyczące kary wynikającej z wyroku łącznego stanowi *jedyny tytuł* prawny pozwalający na pozbawienie S. Zdziaszka wolności na przewidziany w nim okres. W związku z tym dwie części wyroku skazującego dotyczącego S. Zdziaszka były rozpatrywane w dwóch różnych postępowaniach w ostatniej instancji: w postępowaniu, które doprowadziło do wydania wyroku pierwotnego w odniesieniu do winy, oraz w postępowaniu, które doprowadziło do wydania wyroku łącznego w odniesieniu do ostatecznie wymierzonej kary.

64. Teraz należy zbadać charakter postępowania, które doprowadziło do wydania wyroku łącznego.

3. Cechy charakterystyczne postępowania, które doprowadziło do wydania wyroku łącznego

65. Należy przypomnieć, za S. Zdziaszkiem i Komisją, że Europejski Trybunał Praw Człowieka rozróżnia dwa rodzaje postępowań prowadzących do wymierzania kar łącznych: (i) postępowania niedające sądowi żadnej swobody oceny, w toku których ów sąd dokonuje wyłącznie obliczenia arytmetycznego, oraz (ii) postępowania, w których sąd korzysta ze swobody oceny. O ile pierwszy rodzaj postępowań nie jest objęty zakresem stosowania art. 6 EKPC, o tyle inaczej jest w przypadku tego drugiego rodzaju¹².

¹¹ Zobacz pkt 49–54 mojej opinii w sprawie Tupikas (C-270/17 PPU).

¹² Wyrok ETPC z dnia 15 lipca 1982 r. w sprawie Eckle przeciwko Niemcom, ECLI:CE:ECHR:1983:0621JUD000813078, § 77. Zobacz także wyrok ETPC z dnia 28 listopada 2013 r. w sprawie Aleksandr Dementyev przeciwko Rosji, ECLI:CE:ECHR:2013:1128JUD004309505, § 25.

66. Określenie charakteru rozpatrywanego postępowania powinno uwzględniać następujące aspekty.
67. W przypadku gdy sędzia musi ograniczyć się do mechanicznego stosowania przepisów prawa, które nie pozostawiają mu żadnej swobody oceny co do sposobu, w jaki kara zostanie obniżona, takie postępowanie nie może stanowić rozprawy w rozumieniu art. 4a decyzji ramowej. Dana osoba nie ma bowiem żadnej możliwości skorzystania ze swoich praw procesowych w celu wywarcia wpływu na wynik takiego mechanicznego stosowania prawa.
68. Inaczej jest w przypadku postępowania, w którym sąd korzysta ze swobody oceny. W tym względzie należy w szczególności uwzględnić następujące kwestie: czy są nowe elementy, które sąd jest zobowiązany zidentyfikować i uwzględnić (na przykład zachowanie danej osoby po pierwotnym wyroku skazującym, ocena dokonana przez organy więzienne itp.)? Czy należy przeprowadzić rozprawę w toku postępowania prowadzącego do dostosowania kary? Czy można złożyć odwołanie od nowego orzeczenia dotyczącego dostosowania kary? A przede wszystkim: czy sąd dysponuje swobodą oceny w toku całego postępowania?
69. Jeśli odpowiedź na te pytania jest twierdząca – w szczególności na ostatnie z nich – uważam, że mamy do czynienia z rozprawą w rozumieniu art. 4a ust. 1 zdanie wprowadzające decyzji ramowej. Te elementy procesowe pozwalają bowiem danej osobie wpływać na określenie kary. Skuteczność, z jaką dana osoba może korzystać ze swoich praw procesowych, ma w tym względzie kluczowe znaczenie.
70. Do sądu odsyłającego należy sprawdzenie, czy w niniejszej sprawie postępowanie, które doprowadziło do wydania wyroku łącznego, przyznaje swobodę oceny sądowi krajowemu. W świetle informacji przedstawionych Trybunałowi w niniejszej sprawie wydaje mi się, że polskiemu sądowi przysługuje znaczna swoboda oceny w postępowaniu prowadzącym do wydania wyroku łącznego.
71. W trakcie rozprawy rząd polski potwierdził, że sędzia wydający wyrok łączny, mimo iż nie bada kwestii winy, dysponuje szerokim zakresem swobodnej oceny przy określeniu (lub dostosowaniu) kary łącznej w granicach wynikających z kar wymierzonych przez wcześniejsze orzeczenia podstawowe.
72. Wspomniany rząd odmawia jednak uznania postępowania, które doprowadziło do wyroku łącznego, za „rozprawę, w wyniku której wydano orzeczenie” zgodnie z art. 4a ust. 1 zdanie wprowadzające decyzji ramowej, ponieważ wynik tego postępowania *jest zawsze korzystny* dla danej osoby. Zdaniem rządu polskiego wymiar ostatecznie wymierzonej kary będzie z pewnością niższy niż wymiar kary wynikający z dodania kar podlegających łączeniu. Podobnie, kara po obniżeniu będzie z pewnością niższa niż kara wymierzona pierwotnie.
73. Nie zgadzam się z wnioskiem, że postępowanie, które doprowadziło do wydania wyroku łącznego, nie wchodzi w zakres stosowania art. 4a decyzji ramowej.
74. Skoro dostosowanie kary zawsze prowadzi do obniżenia kary pierwotnej, dla danej osoby ważna jest możliwość domagania się *maksymalnego* obniżenia.
75. Wyobraźmy sobie na przykład sytuację, w której sąd krajowy powinien połączyć wymierzone wcześniej trzy kary w wymiarze pięciu, czterech i trzech lat. Wyobraźmy sobie również, że przysługująca sądowi szeroka swoboda oceny pozwala określić wymiar kary łącznej na od pięciu do dwunastu lat pozbawienia wolności. To prawda, że ostateczny rezultat będzie z definicji korzystniejszy dla danej osoby, ponieważ zwykle sumowanie kar doprowadziłoby do łącznego wymiaru dwunastu lat. Istnieje jednak istotna różnica w otrzymaniu kary łącznej, której wymiar pozostaje blisko dolnej granicy podanego zakresu (przyjmijmy sześć lat) lub jego górnej granicy (przykładowo jedenaście lat).
76. Jeżeli poprzez obecność na rozprawie dana osoba może mieć wpływ na określenie wymiaru kary, rozpatrywana rozprawa nie może naruszać gwarancji przewidzianych w art. 6 ust. 1 EKPC i tym samym gwarancji, o których mowa w art. 4a decyzji ramowej.

77. Jak stwierdzono powyżej, okoliczność, że przestrzeganie praw procesowych mogło zostać sprawdzone w odniesieniu do wyroku pierwotnego, pozostaje bez znaczenia dla części „kara”, ponieważ, po pierwsze, sąd orzekający o nowej karze skorzystał ze swobodnej oceny, i po drugie, nowe orzeczenie w zakresie kary *zastąpiło* wcześniejsze orzeczenie. Tym samym wyrok łączny stał się jedynym wyrokiem podlegającym wykonaniu, który może być podstawą ENA.

78. Aby stwierdzić, że prawa procesowe danej osoby były przestrzegane, sąd odsyłający powinien zbadać *in concreto*, które orzeczenie stanowi wyrok podlegający wykonaniu będący podstawą ENA. Sąd odsyłający powinien w razie potrzeby zwrócić się o informacje uzupełniające na podstawie art. 15 ust. 2 decyzji ramowej w celu określenia etapu postępowania, na którym sąd skorzystał ze swobody oceny przy ustalaniu wymiaru kary w ostatniej instancji. W tych okolicznościach wykonujący nakaz organ sądowy powinien również zbadać przestrzeganie prawa do obrony danej osoby w odniesieniu do ostatniego etapu postępowania określającego winę.

79. W praktyce oznacza to, że wydający nakaz organ sądowy powinien wypełnić części c) i d) formularza ENA dotyczące postępowania, które bezpośrednio doprowadziło do wydania wyroku podlegającego wykonaniu.

80. Aby jednak zapobiec ewentualnemu brakowi informacji oraz ograniczyć stosowanie art. 15 ust. 2, pożądane jest według mnie, aby wydający nakaz organ sądowy przedstawił, głównie w części b) formularza, wszelkie dodatkowe informacje, które mogą być przydatne, aby wykonujący nakaz organ sądowy mógł stwierdzić przestrzeganie prawa do obrony danej osoby. Informacje te mogą w szczególności dotyczyć ostatniego etapu postępowania, na którym została określona kwestia winy, w przypadku gdy była ona badana w ramach innego postępowania niż postępowanie, w toku którego sąd orzekł o karze, korzystając ze swobody oceny.

81. Należy jednak wyraźnie podkreślić w tych okolicznościach, że wykonujący nakaz organ sądowy nie musi szczegółowo analizować całej konstrukcji postępowania karnego od początku.

82. Jak słusznie twierdzą prokurator generalny i rząd niderlandzki, podważyłoby to wzajemne zaufanie – kamień węgielny współpracy karnej w tej dziedzinie¹³ – oraz miałyby niekorzystny wpływ na funkcjonowanie decyzji ramowej.

83. W art. 1 ust. 3 decyzji ramowej przypomniano bowiem, że decyzja ta nie prowadzi do zmiany obowiązku poszanowania praw podstawowych i podstawowych zasad prawa zawartych w art. 6 TUE oraz odzwierciedlonych w karcie. Obowiązek ten spoczywa zarówno na wydającym nakaz państwie członkowskim, jak i na wykonującym nakaz państwie członkowskim¹⁴.

84. Przypominam, że EKPC, a w szczególności jej art. 6 ust. 1, wiąże wszystkie państwa członkowskie. Oznacza to, że obowiązkiem państwa członkowskiego wydającego nakaz organu sądowego jest, w stosownym przypadku, zapobieganie uchybieniom, które mogły pojawić się na wcześniejszych etapach postępowania.

85. Jeśli wyrok został wydany zaocznie (*in absentia*), państwo członkowskie wydającego nakaz organu sądowego powinno co do zasady umożliwić nową rozprawę zgodnie z przepisami prawa krajowego. W związku z tym do zadań państwa członkowskiego wydającego nakaz, które przyjmuje osobę przekazaną na podstawie ENA, należy naprawienie ewentualnych błędów proceduralnych. Prawo krajowe wykonującego nakaz organu sądowego nie ma obowiązku sprawdzać czy też naprawiać wszystkich błędów postępowania, które doprowadziło do wydania wyroku bez osobistego stawiennictwa danej osoby na rozprawie.

¹³ Zobacz motyw 6 decyzji ramowej.

¹⁴ Wyrok z dnia 16 lipca 2015 r., Lanigan (C-237/15 PPU, EU:C:2015:474, pkt 53 i przytoczone tam orzecznictwo).

86. Inaczej byłoby tylko w przypadku, gdyby wykonujący nakaz organ sądowy stwierdził, że system karny państwa członkowskiego, z którego pochodzi ENA, jest niewydolny do tego stopnia, że zasada wzajemnego zaufania nie znajduje już zastosowania, na przykład ze względu na istnienie rzeczywistego niebezpieczeństwa nieludzkiego lub poniżającego traktowania w rozumieniu art. 4 karty¹⁵ lub też z uwagi na to, że sądy karne państwa członkowskiego nie mogą zagwarantować prawa do rzetelnego procesu sądowego, wyłączając tym samym automatyczne wzajemne uznawanie¹⁶.

4. Wnioski pośrednie

87. Na podstawie powyższych rozważań stwierdzam, że postępowanie prowadzące do wyroku, takiego jak wyrok łączny będący przedmiotem postępowania głównego, może stanowić „rozprawę, w wyniku której wydano orzeczenie” w rozumieniu art. 4a ust. 1 zdanie wprowadzające decyzji ramowej, jeżeli (i) po nadaniu klauzuli wykonalności wyrok ten orzeka karę pozbawienia wolności oraz jeżeli (ii) w postępowaniu dotyczącym orzeczenia wspomnianej kary sąd krajowy dysponuje swobodą oceny.

B. W przedmiocie drugiego pytania prejudycjalnego

88. W drugim pytaniu prejudycjalnym sąd odsyłający zmierza w istocie do ustalenia, czy może odmówić wykonania ENA, jeżeli okaże się, że oceny przestrzegania praw procesowych danej osoby należy dokonać w odniesieniu do innego wyroku niż wyrok wskazany w ENA, oraz jeżeli informacje uzupełniające przekazane zgodnie z art. 15 ust. 2 decyzji ramowej nie umożliwiają oceny przestrzegania praw procesowych danej osoby.

89. Sąd odsyłający uważa, że w takich okolicznościach odmowa jest możliwa. Z wyrażenia „chyba że w [ENA] stwierdza się, że”, zastosowanego w zdaniu wprowadzającym art. 4a ust. 1 decyzji ramowej, można wywnioskować, że informacje dotyczące możliwości stosowania jednej z okoliczności, o których mowa w lit. a)–d) tego przepisu, należy przekazać w części d) formularza ENA, lub przynajmniej zgodnie z przedstawionymi tam kategoriami.

90. O ile S. Zdziaszek nie zajął stanowiska w przedmiocie pytania drugiego, o tyle prokurator generalny uważa, że wykonania ENA nie można odmówić, jeżeli wydający nakaz organ sądowy nie używa sformułowań z części d) formularza, pod warunkiem że przekazane informacje są przydatne.

91. Zdaniem rządu niderlandzkiego pytanie drugie dotyczy tego, czy sąd odsyłający powinien kontrolować wyrok pierwotny pod kątem art. 4a decyzji ramowej. Rząd ten proponuje udzielić odpowiedzi przeczącej, ponieważ weryfikację należy przeprowadzić w świetle wyroku wskazanego w ENA jako wyrok podlegający wykonaniu.

92. Według Komisji wykonujący nakaz organ sądowy powinien zwrócić się o informacje dotyczące ostatniego etapu postępowania, w którym rozpatrywana była istota sprawy i który doprowadził do prawomocnego wyroku skazującego. W niniejszym przypadku do wydania wyroku pierwotnego doprowadziło postępowanie odwoławcze. Komisja przypomina, że art. 4a decyzji ramowej dotyczy w każdym razie fakultatywnej podstawy odmowy wykonania. Zdaniem Komisji istnieją sytuacje, w których – poza czterema sytuacjami obowiązkowego przekazania osoby – ENA może zostać wykonany bez naruszenia prawa danej osoby do udziału w toczącym się postępowaniu. W tym względzie wykonujący nakaz organ sądowy może uwzględnić wszystkie dostępne dane.

15 Zobacz podobnie wyrok z dnia 5 kwietnia 2016 r., Aranyosi i Căldăraru (C-404/15 i C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, pkt 104).

16 Oczywiście jest, że aby móc uczestniczyć w europejskim systemie wzajemnego uznawania (w każdej dziedzinie prawa – karnego, cywilnego, administracyjnego), sądy krajowe powinny spełnić wszystkie kryteria definiujące „sąd” w prawie Unii, w tym jego niezawisłość – zob. podobnie opinia przedstawiona przeze mnie w sprawie Pula Parking (C-551/15, EU:C:2016:825, pkt 95–96, 101–107).

93. Aby udzielić odpowiedzi na drugie pytanie prejudycjalne, rozróżnię w nim aspekt oczywisty, który dotyczy zasad przekazywania informacji między sądami (1), i jego kontekst ukryty, do którego odnosi się ponadto cytowana wcześniej odpowiedź Komisji (2). Następnie wyjaśnię, dlaczego wykonujące nakaz organy sądowe powinny zachować margines oceny podczas badania przestrzegania praw procesowych danych osób na podstawie art. 4a decyzji ramowej (3).

1. Zasady przekazywania informacji między organami sądowymi na podstawie art. 15 ust. 2 decyzji ramowej

94. Przekazywanie informacji między dwoma organami sądowymi na podstawie wyżej wymienionego przepisu zawsze zależy od konkretnych potrzeb właściwych dla każdej sprawy. Trudno jest zatem udzielić odpowiedzi na takie pytanie bez odpowiedniego kontekstu. Rodzaj wymaganych informacji będzie zazwyczaj zależeć bowiem od celu, w jakim o informację tę się zwrócono.

95. W związku z tym uważam, że podejście, jakie należy przyjąć, mogłoby opierać się na następujących założeniach.

96. Tytułem wprowadzenia przypominam, że wykonujący nakaz organ sądowy może odmówić wykonania ENA wyłącznie w enumeratywnie wyliczonych wypadkach obligatoryjnej odmowy wykonania, przewidzianych w art. 3 decyzji ramowej, lub fakultatywnej odmowy wykonania, przewidzianych w art. 4 i 4a decyzji ramowej¹⁷.

97. Trybunał zwrócił również uwagę na wymogi prawidłowości określone w art. 8 ust. 1 decyzji ramowej, których przestrzeganie stanowi przesłankę ważności ENA, ponieważ ich naruszenie co do zasady prowadzi do odmowy wykonania tego nakazu. Przed wydaniem decyzji o odmowie wykonania (co powinno stanowić wyjątek) właściwy organ powinien, stosownie do art. 15 ust. 2 decyzji ramowej, zwrócić się do wydającego nakaz organu sądowego o *bezzwłoczne* uzupełnienie wskazanych w nakazie informacji¹⁸.

98. Wykonujący organ sądowy może odmówić wykonania nakazu, tylko jeżeli, w świetle informacji przekazanych zgodnie z art. 15 ust. 2 decyzji ramowej oraz wszelkich innych ewentualnych informacji, jakie mógł uzyskać, organ ten dojdzie do wniosku, że ENA został wydany z naruszeniem prawa (w świetle warunków określonych w art. 8 ust. 1 decyzji ramowej).

99. W odniesieniu w szczególności do art. 15 ust. 2 decyzji ramowej należy przede wszystkim zwrócić uwagę, że dostarczenie informacji na podstawie tego przepisu ma na celu zapewnienie równowagi między obowiązkiem wykonania (z zachowaniem pilnego charakteru oceny ENA i uwzględnieniem terminów określonych w decyzji ramowej) a obowiązkiem ochrony praw procesowych danej osoby¹⁹. Wymiana informacji między organami nie może bowiem trwać w nieskończoność, aby umożliwić zachowanie terminu 60 dni²⁰, w którym ENA powinien być w zasadzie wykonany²¹.

17 Wyroki: z dnia 1 grudnia 2008 r., Leymann i Pustovarov (C-388/08 PPU, EU:C:2008:669, pkt 51); z dnia 30 maja 2013 r., F (C-168/13 PPU, EU:C:2013:358, pkt 36); z dnia 26 lutego 2013 r., Melloni (C-399/11, EU:C:2013:107, pkt 38).

18 Wyrok z dnia 1 czerwca 2016 r., Bob-Dogi (C-241/15, EU:C:2016:385, pkt 64, 65).

19 Zobacz podobnie wyrok z dnia 24 maja 2016 r., Dworzecki (C-108/16 PPU, EU:C:2016:346, pkt 34–37).

20 Który może zostać przedłużony o 30 dni zgodnie z art. 17 decyzji ramowej.

21 W sprawie Lanigan Trybunał podkreślił obowiązek wykonania ENA bez względu na upływ terminów określonych w art. 17 decyzji ramowej, w tym – w razie potrzeby – utrzymanie aresztu osoby, której dotyczy wniosek (wyrok z dnia 16 lipca 2015 r., Lanigan, C-237/15 PPU, EU:C:2015:474, pkt 34–42, 62).

100. Po drugie, zasady wspomnianego przekazywania informacji powinny zapewnić operacyjność systemu. A zatem pytania należy sformułować w możliwie najbardziej dokładny i jasny sposób. Zasadne wydaje się w szczególności skierowanie pytania za pierwszym razem, a następnie sprawdzenie za drugim razem ze wskazaniem kwestii wymagających wyjaśnienia. Jeśli takie przedstawienie pytania nie doprowadzi do oczekiwanego wyniku, w świetle wspomnianych celów pilnego charakteru i ochrony prawa osób, których dotyczy wnioski, uważam za rozsądne, aby zakończyć na tym aktywne poszukiwanie informacji.

101. Nie zwalnia to jednak właściwego organu z indywidualnej oceny każdej sprawy ze względu na konieczność zapewnienia przestrzegania prawa do obrony danej osoby.

102. W niniejszej sprawie wykonujący nakaz organ sądowy chciał zadać dodatkowe pytania dotyczące postępowania, które doprowadziło do wyroku pierwotnego. Organ ten bowiem – jak zauważa rząd niderlandzki – wyraził wątpliwości co do poziomu ochrony prawa do obrony S. Zdziaszka w postępowaniu, które doprowadziło do wydania wyroku łącznego.

103. Po powyższym uściśleniu istotniejszą kwestią wynikającą z drugiego pytania prejudycjalnego jest transpozycja do prawa niderlandzkiego art. 4a decyzji ramowej. Teraz zajmę się tym aspektem pytania prejudycjalnego.

2. Ukryty kontekst przekazania informacji zgodnie z art. 15 ust. 2 decyzji ramowej

104. Na podstawie art. 15 ust. 2 decyzji ramowej zwrócono się o informacje uzupełniające w niniejszej sprawie w celu oceny stosowania warunków ustanowionych w art. 4a tej decyzji ramowej. Jak już zauważono, wspomniany przepis przewiduje fakultatywną podstawę odmowy wykonania ENA²².

105. Jak już zwróciłem uwagę w innym miejscu²³, ogólną zasadą wynikającą z art. 1 ust. 2 decyzji ramowej jest leżący po stronie państw członkowskich *obowiązek* wykonania ENA „na podstawie zasady wzajemnego uznawania oraz zgodnie z przepisami niniejszej decyzji ramowej”.

106. Artykuł 4a ust. 1 wprowadził *możliwość* odmowy wykonania ENA, jeżeli dana osoba nie stawiała się osobiście na rozprawie, w wyniku której zostało wydane orzeczenie. Wspomniana możliwość niewykonania ENA musi opierać się na badaniu przez wykonujący nakaz organ sądowy okoliczności właściwych dla każdego konkretnego przypadku.

107. Owa możliwość niewykonania ustaje, gdy wykonujący nakaz organ sądowy ustali, że w konkretnym przypadku chodzi o jedną z sytuacji wymienionych w art. 4a ust. 1 lit. a)–d) decyzji ramowej. W takim przypadku odmowa wykonania ENA jest wyłączona, a *obowiązek* przekazania danej osoby ponownie staje się zasadą.

108. Tymczasem chciałbym zauważyć, że przepisy krajowe przedstawione w postanowieniu odsyłającym (art. 12 OLW) odwracają logikę decyzji ramowej, przekształcając „*możliwość* niewykonania z wyjątkiem a)–d)” w „*obowiązek* niewykonania, *chyba że* a)–d)”.

109. Wspomniany sposób transpozycji art. 4a decyzji ramowej przekształcił wykaz czterech wyjątków od możliwości niewykonania ENA, w przypadku gdy dana osoba nie stawiała się na rozprawie, w wyniku której wydano orzeczenie, w *zamkniętą* listę sytuacji, *tylko* w których organ wykonujący może wykonać ENA, jeżeli dana osoba nie stawiała się osobiście na rozprawie. Moim zdaniem taka transpozycja uniemożliwia wykonującym nakaz organom sądowym ocenę wszystkich okoliczności

²² Zobacz motywy 6 i 15 decyzji ramowej 2009/299, podkreślające charakter „alternatywny” i „fakultatywny” podstaw niewykonania na podstawie art. 4a decyzji ramowej (z zastrzeżeniem przestrzegania praw podstawowych danej osoby).

²³ Zobacz opinia, którą przedstawiłem w sprawie Tupikas (C-270/17 PPU, pkt 70–78).

faktycznych w danej sprawie w celu sprawdzenia przestrzegania praw procesowych osób, których dotyczy nakaz. Transponując odpowiednio wniosek Trybunału dotyczący fakultatywnej podstawy odmowy zgodnie z art. 4 ust. 6 decyzji ramowej, uważam, że wykonujący nakaz organ sądowy powinien również korzystać w niniejszych okolicznościach ze swobodnej oceny w odniesieniu do tego, czy należy odmówić wykonania ENA²⁴.

110. Dlatego uważam, że art. 12 OLW dokonuje niewłaściwej transpozycji art. 4a decyzji ramowej.

111. Kwestia wyczerpującego charakteru art. 4a powstaje również w niniejszej sprawie²⁵: czy *tylko* okoliczności określone w lit. a)–d) umożliwiają organowi, do którego kierowany jest wniosek, sprawdzenie przestrzegania prawa do obrony danej osoby? Lub też czy ów organ może odnieść się do innych okoliczności w celu wykonania ENA, jednocześnie sprawdzając przestrzeganie praw podstawowych danej osoby?

112. Na zakończenie przypomnę, że decyzja ramowa opiera się na zasadzie wzajemnego uznawania i wysokim stopniu zaufania, jakie powinno występować między państwami członkowskimi²⁶. Tym niemniej pojęcia wzajemnego uznawania i zaufania nie mogą przysłańać znaczenia, jakie decyzja ramowa i prawo Unii przywiązują do przestrzegania praw podstawowych, w niniejszym przypadku procesowych²⁷.

113. Artykuł 4a decyzji ramowej odzwierciedla osiągniętą przez ustawodawcę europejskiego równowagę między skutecznością przekazywania osób w europejskiej przestrzeni prawnej a zakresem kontroli przeprowadzanej przez wykonujący nakaz organ sądowy. Jeżeli wspomniany organ jest przekonany, że prawa podstawowe były przestrzegane z uwzględnieniem, w stosowym przypadku, zachowania danej osoby, przepisy krajowe nie mogą uniemożliwić temu organowi wypełnienia obowiązku wykonania ENA ciążącego na nim na podstawie art. 1 ust. 2 decyzji ramowej.

3. Wnioski pośrednie

114. W świetle powyższych rozważań wykonujący nakaz organ sądowy może odmówić wykonania ENA, w przypadku gdy ani informacje zawarte w formularzu ENA, ani informacje otrzymane od wydającego nakaz organu sądowego na podstawie art. 15 ust. 2 decyzji ramowej nie pozwalają na kontrolę przestrzegania prawa do obrony danej osoby, która nie stawiła się osobiście na rozprawie. Decyzja o zastosowaniu fakultatywnej podstawy odmowy wykonania ENA zgodnie z art. 4a ust. 1 decyzji ramowej należy do wykonującego nakaz organu sądowego, który powinien mieć możliwość oceny, w świetle wszystkich znanych mu okoliczności faktycznych, przestrzegania prawa danej osoby do obrony.

C. W przedmiocie trzeciego pytania prejudycjalnego

115. Z powyższych rozważań wynika, że sprawdzenie możliwości zastosowania fakultatywnej podstawy odmowy zgodnie z art. 4a decyzji ramowej powinno zostać przeprowadzone pod kątem postępowania, takiego jak postępowanie, które doprowadziło do wydania wyroku łącznego w postępowaniu głównym. Przypomnę, że wynika to, po pierwsze, z faktu, że w niniejszym przypadku w wyroku łącznym określono karę wymierzoną S. Zdziaszkowi w taki sposób, że kara pozbawienia wolności stała się wykonalna, oraz po drugie, że wydaje się, iż w ramach postępowania, które doprowadziło do wyroku łącznego, sąd posiadał swobodę oceny, co podlega weryfikacji przez sąd odsyłający.

24 Wyrok z dnia 29 czerwca 2017 r., Popławski (C-579/15, EU:C:2017:503, pkt 21–23). Zobacz także wyrok z dnia 24 maja 2016 r., Dworzecki (C-108/16 PPU, EU:C:2016:346, pkt 50–52).

25 Zobacz podobny scenariusz opisany w mojej opinii w sprawie Tupikas (C-270/17 PPU, pkt 79, 80).

26 Wyrok z dnia 1 czerwca 2016 r., Bob-Dogi (C-241/15, EU:C:2016:385, pkt 31–33 i przytoczone tam orzecznictwo).

27 Zobacz w szczególności wyrok z dnia 16 lipca 2015 r., Lanigan (C-237/15 PPU, EU:C:2015:474, pkt 53 i przytoczone tam orzecznictwo).

116. Z odpowiedzi, którą proponuję udzielić na pytanie pierwsze, wynika, że wykonujący nakaz organ sądowy bada przestrzeganie prawa do obrony w odniesieniu do ostatniego etapu postępowania, podczas którego rozstrzygano o istocie sprawy i który doprowadził do wyroku podlegającego wykonaniu. W niniejszym przypadku wydaje się, że ostatnim etapem postępowania jest etap, który doprowadził do wyroku łącznego. Prawdą jest, że owo postępowanie dotyczyło wyłącznie ostatecznego ustalenia kary.

117. Jednakże, ponieważ sąd odsyłający jest zdania, że podczas tego konkretnego etapu postępowania nie zapewniono przestrzegania prawa do obrony, wydaje mi się zbyt sztywne zajmowanie się przestrzeganiem prawa do obrony w kontekście ostatniego etapu postępowania, na którym doszło do ustalenia innej części rozpatrywanego wyroku, a mianowicie *winy*.

118. Gdyby Trybunał miał przyjąć inne podejście i stwierdzić, że wyrok pierwotny ciągle ma znaczenie do celów kontroli ze strony wykonującego nakaz organu sądowego na podstawie art. 4a decyzji ramowej, odsyłam do mojego stanowiska przedstawionego w sprawie *Tupikas*²⁸.

119. Jedyna różnica pomiędzy tamtą a niniejszą sprawą polega na tym, że w odniesieniu do wyroku pierwotnego sąd odsyłający uważa, iż S. Zdziaszek był prawidłowo reprezentowany w postępowaniu odwoławczym, natomiast nie był prawidłowo reprezentowany w postępowaniu w pierwszej instancji. Ponieważ zgodnie z przekazanymi informacjami postępowanie odwoławcze doprowadziło do badania istoty sprawy, przestrzeganie prawa do obrony na tym etapie postępowania usuwa uchybienia, które mogły pojawić się na etapach wcześniejszych.

120. Nie zmienia to jednak faktu, że orzeczenie w sprawie kary zawarte w wyroku pierwotnym zostało zastąpione i – jak przypominałem powyżej – wyrok skazujący S. Zdziaszka wynika obecnie z dwóch odrębnych postępowań. Ponieważ zostało ustalone, że jego prawo do obrony zostało naruszone w postępowaniu prowadzącym do wydania wyroku łącznego, powtórzę, że ocena przestrzegania tego prawa w odniesieniu do wyroku pierwotnego wydaje mi się bez znaczenia.

VI. Wnioski

121. Mając na względzie powyższe rozważania, proponuję, aby Trybunał udzielił następującej odpowiedzi na pytania prejudycjalne przedstawione przez Rechtbank Amsterdam (sąd w Amsterdamie, Niderlandy):

Pojęcie „rozprawy, w wyniku której wydano orzeczenie” w rozumieniu art. 4a ust. 1 zdanie wprowadzające decyzji ramowej Rady 2002/584/WSiSW z dnia 13 czerwca 2002 w sprawie europejskiego nakazu aresztowania i procedury wydawania osób między państwami członkowskimi, w brzmieniu nadanym decyzją ramową Rady 2009/299/WSiSW z dnia 26 lutego 2009 r., należy interpretować w taki sposób, że może ono mieć zastosowanie do postępowania, które doprowadziło do wydania wyroku, takiego jak wyrok łączny w postępowaniu głównym, jeżeli ów wyrok podlegający wykonaniu określa karę pozbawienia wolności i jeżeli w postępowaniu dotyczącym określenia tej kary sąd krajowy dysponuje swobodą oceny.

Wykonujący nakaz organ sądowy może odmówić wykonania europejskiego nakazu aresztowania, w przypadku gdy ani informacje zawarte w formularzu, ani informacje otrzymane od wydającego nakaz organu sądowego zgodnie z art. 15 ust. 2 decyzji ramowej 2002/584, w brzmieniu nadanym decyzją ramową 2009/299 lub w inny sposób, nie umożliwiają sprawdzenia, czy przestrzegano prawa do obrony danej osoby, która nie stawiała się osobiście na rozprawie. Decyzja o zastosowaniu fakultatywnej podstawy odmowy wykonania europejskiego nakazu aresztowania zgodnie z art. 4a ust. 1

²⁸ Punkty 55–65 opinii, którą przedstawiłem w sprawie *Tupikas* (C-270/16 PPU).

wspomnianej decyzji ramowej należy do wykonującego nakaz organu sądowego, który powinien mieć możliwość oceny w świetle wszystkich znanych mu okoliczności faktycznych, czy przestrzegano prawa danej osoby do obrony.